

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Stanisław Stankiewicz

SSN Małgorzata Bednarek

Protokolant Klaudia Binienda

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego

w sprawie P. K.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 listopada 2024 roku
zażalenia obrońcy

na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 18 października 2024 roku, sygn. akt II KK 134/24

o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. oraz art. 538 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

Małgorzata Bednarek Anna Dziergawka Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2022 roku, sygn. akt II K 34/20 skazał P. K. za czyny z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 3 k.k. i inne na karę 15 lat pozbawienia wolności. Od powyższego wyroku apelacje wnieśli obrońcy oskarżonego.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 28 listopada 2023 roku, sygn. akt II AKa 200/22, po rozpoznaniu wniesionych apelacji, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasacje od powyższego wyroku wnieśli obrońcy skazanego P. K. .

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 18 października 2024 roku, w sprawie o sygn. akt II KK 134/24, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 października 2024 roku, sygn. akt II KK 134/24, na skutek uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k. zastosował wobec P. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 (trzech) miesięcy, to jest do dnia 16 stycznia 2025 r., przy czym wskazał, że w związku z uchyleniem wyroku sądu odwoławczego oraz ogłoszeniem postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w dniu 18 października 2024 r. o godz. 11.50 - trwanie tego środka zapobiegawczego należy liczyć od tej właśnie chwili i według niej oznaczyć należy rzeczywiste pozbawienie oskarżonego wolności w warunkach aresztu śledczego.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła obrońca oskarżonego, zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez sąd I instancji założenia, że istnieje duże prawdopodobieństwo - w myśl art. 249 § 1 k.p.k. - że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 3 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. pomimo, że prawidłowa ocena materiału dowodowego nie daje podstaw do przyjęcia takiej tezy, bowiem nie sposób przypisać oskarżonemu zamiaru ewentualnego zabójstwa;

2. błąd w ustaleniach faktycznych, mający istotny wpływ na wynik postępowania, polegający na tym, że Sąd Najwyższy bezzasadnie przyjął, że w sprawie występuje realna obawa utrudniania postępowania przez oskarżonego, kiedy to istniejący materiał dowodowy jest na tyle obszerny, że wręcz należy uznać, że nie ma co mataczyć, nie ma jak faktycznie utrudniać postępowania, tym bardziej, że od daty czynu minęło niemal 6 lat, a materiał dowodowy został zgromadzony już dawno;

3. naruszenie przepisów postępowania, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść wydanego postanowienia o zastosowaniu tymczasowego

aresztowania tj. art. 258 § 2 k.p.k. poprzez ustalenie, że oskarżonemu grozi surowa kara i przebywanie przez oskarżonego w warunkach wolnościowych prowadziłoby do utrudniania postępowania przez niego, pomimo że wbrew wywiadowi poczynionym przez sąd I instancji czyn oskarżonego nie powinien zostać zakwalifikowany jako usiłowanie zabójstwa z zamiarem ewentualnym, a jako zniszczenie mienia, zatem nie należy przewidywać takiej kary pozbawienia wolności, która faktycznie mogłaby wpływać na wolę destabilizowania postępowania przez oskarżonego.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione przez obrońcę P. K. zażalenie nie jest zasadne i nie może prowadzić do uchylenia lub zmiany zaskarżonego postanowienia. Podnoszone przez skarżącą w środku odwoławczym okoliczności są chybione.

W przedmiotowej sprawie nie doszło do obrazy art. 249 § 1 k.k. lub art. 258 § 2 k.p.k., zaś w postanowieniu poddanym kontroli instancyjnej wprost odwołano się także do treści przepisu art. 538 § 2 k.p.k., który jest podstawą prawną do zastosowania środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania, gdy doszło do uchylenia zaskarżonego kasacją orzeczenia.

Przede wszystkim uwzględnić należy, że po uchyleniu zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 listopada 2023 roku, sygn. akt II AKa 200/22, w obrocie prawnym pozostaje nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2022 roku, sygn. akt II K 34/20, na mocy którego P. K. skazano za przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 3 k.k. i inne na karę 15 lat pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy stosując tymczasowe aresztowanie prawidłowo uznał, że spełnione są ku temu procesowe podstawy. W sprawie zaistniała bowiem przesłanka ogólna w postaci wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez oskarżonego zarzucanych mu przestępstw (art. 249 § 1 k.p.k.), jak i szczególna, w postaci grożącej mu surowej kary (art. 258 § 2 k.p.k.).

Odnosząc się natomiast do zarzutów skarżącej, eksponujących fakt zgromadzenia obszernego materiału dowodowego oraz upływu 6 lat od popełnienia czynu, co oznacza zdaniem obrońcy, że „nie ma co mataczyć”, wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11). Zarówno treść wskazanej uchwały, jak i szeregu innych orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z dnia 26 lutego 2019 r., II KK 178/18; postanowienie SN z dnia 20 lutego 2020 r., I KZ 6/20; postanowienie SN z dnia 26 października 2020 r., V KZ 46/20; postanowienie SN z dnia 16 lutego 2021 r., V KZ 7/21; postanowienie SN z dnia 24 sierpnia 2022 r., III KZ 44/22; postanowienie SN z dnia 23 kwietnia 2024 r., III KZ 14/24), którą to linię orzeczniczą ten skład Sądu Najwyższego zasadniczo akceptuje, nie pozostawiają wątpliwości, że art. 258 § 2 k.p.k. wprowadza szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony (podejrzany) z uwagi na grożącą mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie i tym samym może stanowić samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania. Stąd też zastosowanie najsurowszego środka zapobiegawczego, na tej podstawie prawnej, nie wymaga dowodowego wykazywania okoliczności, które przemawiałyby za tym, że oskarżony w warunkach wolnościowych będzie podejmował działania godzące w prawidłowy tok postępowania. Podkreślić też należy, że potrzeba stosowania środków zapobiegawczych istnieje aż do chwili rozpoczęcia wykonywania kary (art. 249 § 4 k.p.k.).

Uwzględniając zatem wysokość nieprawomocnie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności, jak również charakter przypisanych mu przestępstw uznać należy, że w sprawie bez wątpienia spełniona została przesłanka szczególna określona w art. 258 § 2 k.p.k. Okoliczność ta w wystarczający sposób została wykazana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, w którym wskazano, że dotychczasowy okres izolacji penitencjarnej

oskarżonego w tej sprawie nie przekroczył 1/3 jej wymiaru. Powyższe ustalenia nakazują zatem zastosowanie tymczasowego aresztowania dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, celem wyeliminowania możliwości podejmowania przez oskarżonego zachowań bezprawnych w tym zakresie, zwłaszcza że był on uprzednio zakwalifikowany do kategorii osadzonych szczególnie niebezpiecznych, a karę pozbawienia wolności orzeczono nieprawomocnie z zastrzeżeniem możliwości udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia po upływie 14 lat. Uznać zatem należy, że stosowanie innych środków zapobiegawczych nie byłoby w tych warunkach wystarczające, a wymierzony środek jest zastosowany z zachowaniem zasady proporcjonalności.

Nie sposób także pominąć, że w niniejszej sprawie, zarówno w czasie orzekania przez sąd kasacyjny, jak i w toku obecnego posiedzenia Sądu Najwyższego, nie ujawniły się jakiekolwiek przesłanki negatywne stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 259 k.p.k. Zresztą okoliczności takich nie przedstawił również obrońca we wniesionym środku odwoławczym.

Szkoda, że Sąd Najwyższy rozpoznając kasację ograniczył jej rozpoznanie jedynie do bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., nie odnosząc się do zarzutów kasacyjnych, chociażby w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej. Sąd Najwyższy w obecnym składzie wyraża przekonanie, że kwestia ta winna zostać rozpoznana w sposób prawidłowy w postępowaniu odwoławczym.

Niezależnie od przedstawionej powyżej argumentacji, w aktualnym stanie prawnym, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (zob. art. 55 § 5 p.u.s.p. i art. 29 § 3 u.SN). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie, akceptuje także trafną konstatację zawartą w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. akt I KZ 34/24, w przedmiocie braku podstaw prawnych do uchylenia wyroku tylko z uwagi na tryb i datę powołania sędziego.

Skutki orzeczeń uchylających prawomocne wyroki w taki właśnie sposób są często dla skazanego niekorzystne. Przekształcenie kary pozbawienia wolności w tymczasowe aresztowanie wprowadziło bowiem surowszy rygor warunków funkcjonowania oskarżonego w izolacji, skutkujący pozbawieniem lub

ograniczeniem po jego stronie szeregu uprawnień, dotyczących m.in. widzeń, korespondencji, przepustek, możliwości ubiegania się o przerwę w odbywaniu kary. Każda taka sprawa powinna być szczegółowo oceniana pod kątem istnienia podstaw do stosowania tymczasowego aresztowania, albowiem to nieprawidłowe stosowanie prawa przez konkretnych sędziów, staje się źródłem braku bezpieczeństwa prawnego oraz narusza konstytucyjne prawa obywateli.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak na wstępie.

[J.J.

[ał]]

Małgorzata Bednarek Anna Dziergawka Stanisław Stankiewicz